

Запорізький державний медичний університет
Кафедра патологічної фізіології

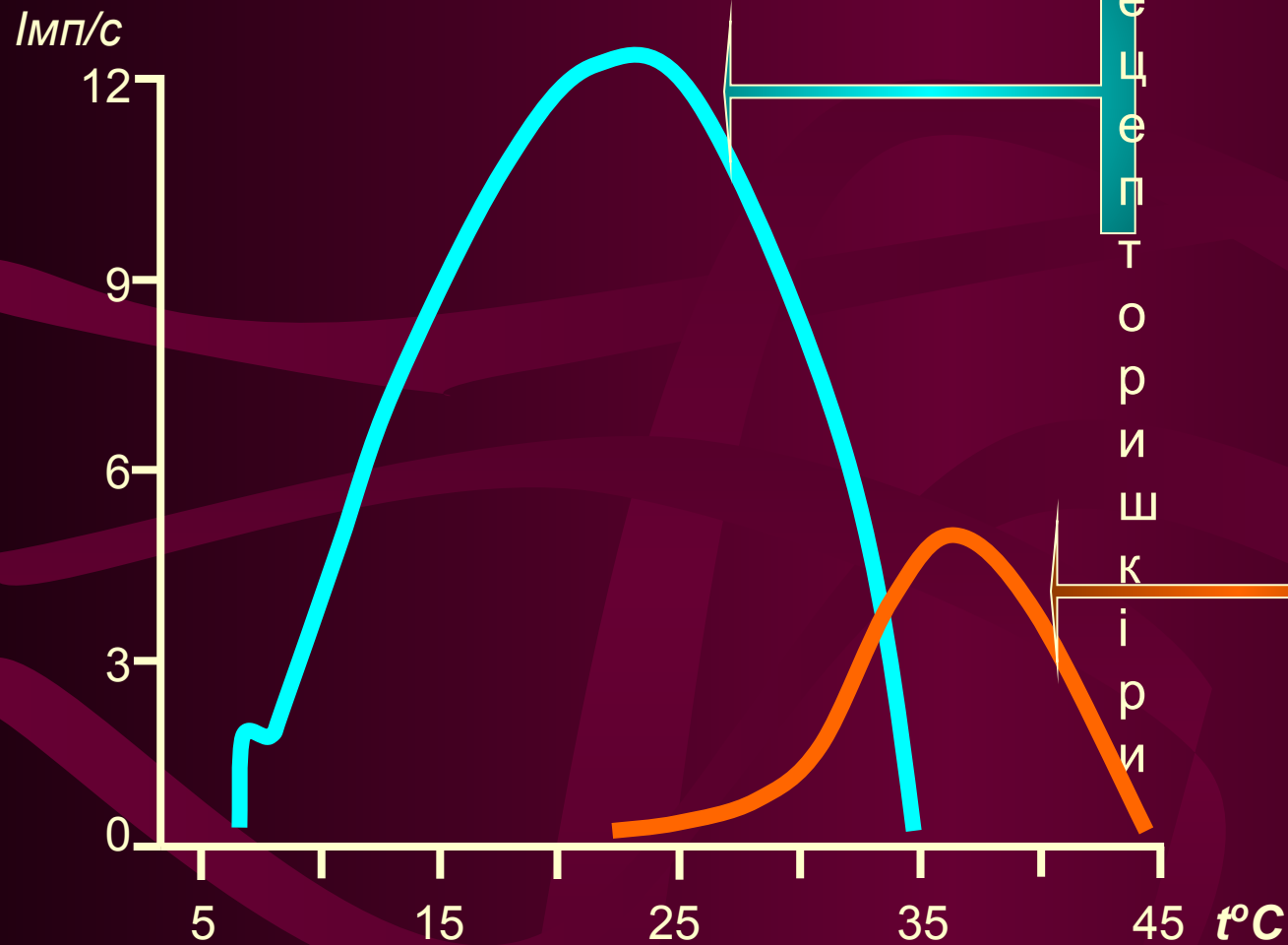
**Патологія терморегуляції.
Гіпертермія, гіпотермія. ГАРЯЧКА:
етіологія, патогенез, стадії, види.
Біологічне значення гарячки.**

Лектор: професор Абрамов А.В.

МЕХАНІЗМИ ТЕМПЕРАТУРНОГО ГОМЕОСТАЗУ

ПЕРИФЕРИЧНА ЛАНКА ТЕРМОРЕЦЕПЦІЇ

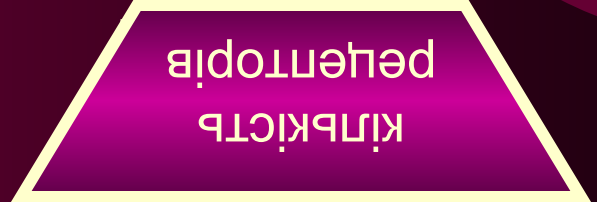

Д
В
І
Р
Е
Ц
Е
П
Т
О
Р
И
Ш
И
Р
И

Д
В
І
Р
Е
Ц
Е
П
Т
О
Р
И
Т
Е
М
П
Е
Р
А
Т
У
Р
И

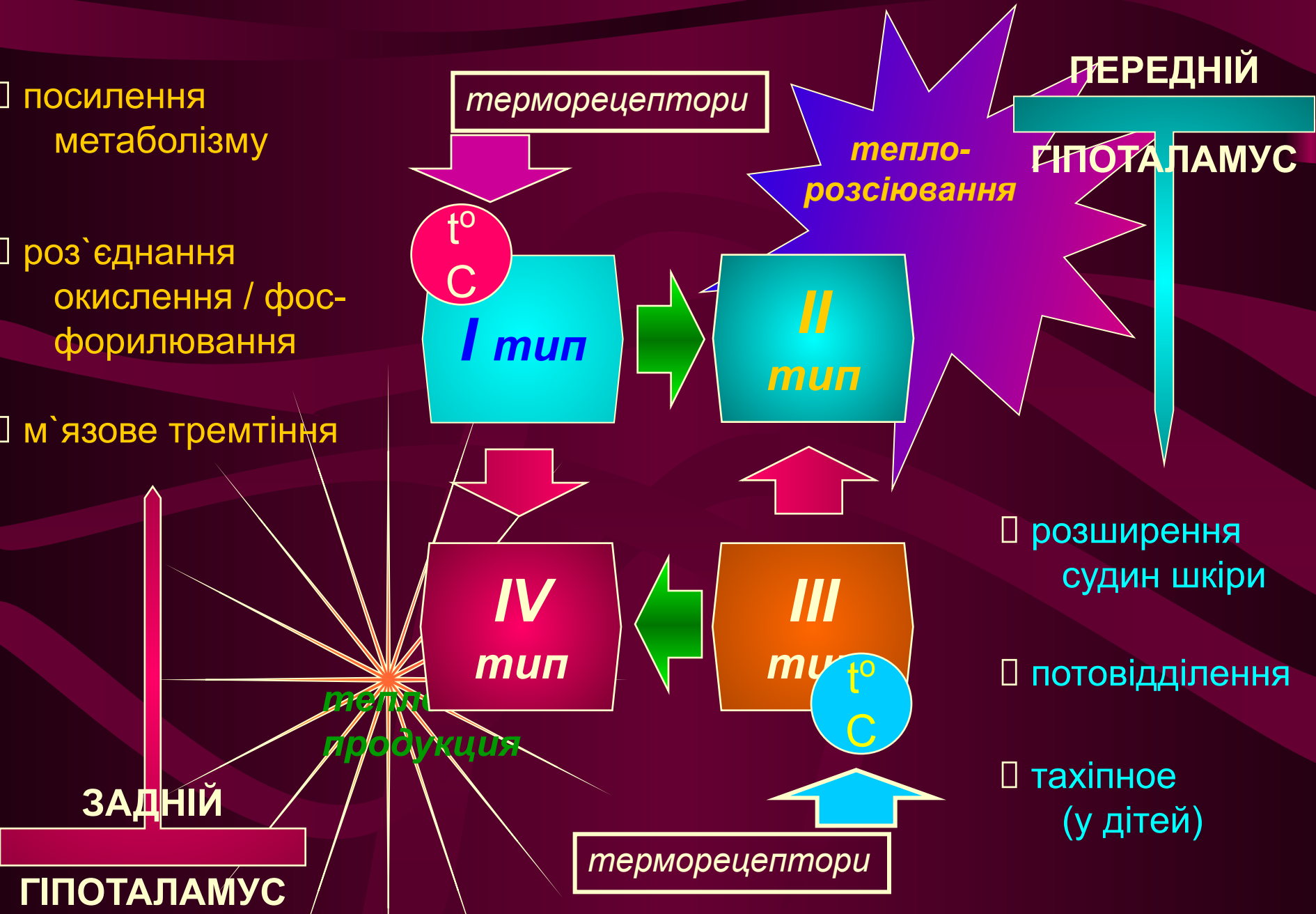
30 000

250 000

ЦЕНТРАЛЬНА ЛАНКА ТЕРМОРЕГУЛЯЦІЇ

- посилення метаболізму
- роз'єднання окислення / фосфорилування
- м'язове тремтіння

- розширення судин шкіри
- потовідділення
- тахіпное (у дітей)

ГІПОТАЛАМУС

ТЕРМОРЕГУЛЯЦІЯ ПРИ ГПОТЕРМІЇ

t°
C

- ✓ Звуження периферичних судин шкіри та підшкірної клітковини
- ✓ Перерозподіл кровотоку до внутрішніх органів
- ✓ Підвищення збудливості терморецепторів шкіри/судин

- ❖ Посилення діяльності серця
- ❖ Підвищення м'язового тону
- ❖ М'язове тремтіння
- ❖ Посилення обміну речовин

- Підвищення активності щитоподібної залози
  - Роз'єднання окислення та фосфорилування
  - Посилення клітинного метаболізму

- Зменшення обміну речовин
- Зниження газообміну у тканинах
- Зниження АТ, брадікардія, брадіпное

ГІПОКСІЯ

ЕТИОЛОГІЯ ГІПЕРТЕРМІЇ

ЕНДОГЕННА

порушення функції центра терморегуляції

травми, набряк, ішемія мозку гіперстимуляція

посилення теплопродукції

м'язовий термогенез гіпертиреоз роз'єднувачі окислення/фосфорилування

зменшення тепловіддачі

передозування адреноміметиків отруєння холінолітиками

ЕКЗОГЕННА

висока температура середовища

висока вологість середовища

відсутність вентиляції приміщення

ТЕРМОРЕГУЛЯЦІЯ ПРИ ГІПЕРТЕРМІЇ

III

декомпенсація всіх механізмів терморегуляції

**ТЕПЛОВІДДАЧА < ТЕПЛОВЕ
НАВАНТАЖЕННЯ**

II

фаза

□ посилення окислювальних процесів

ТЕПЛОВІДДАЧА ≈ ТЕПЛОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ

I

фаза

□ посилення
тепловіддачі

□ зменшення
телопродукції

ТЕПЛОВІДДАЧА > ТЕПЛОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ

t°
C

ГАРЯЧКА (лат. *febris*, греч. *pyros*) -
типовий патологічний процес, характерний
для людини та вищих гомойотермних тварин,
що виражається у підвищенні температури
тіла
в результаті перебудови центрів терморегуляції
під впливом пірогенних речовин.

ГАРЯЧКА обумовлена зміщенням
постійної настановної точки температурного
гомеостазу на більш високий рівень при
збереженні механізмів терморегуляції

ПІРОГЕНИ - етіологічні фактори ГАРЯЧКИ

ЕКЗОГЕННІ

ІНФЕКЦІЙНІ

Термостабільні ліпополісахариди грам-негативних бактерій

Термолабільні пірогени грам-позитивних бактерій та грибків (пептидоглікани, екзотоксини)

АСЕПТИЧНІ

Очищені (безбілкові) ліпополісахариди:

ПІРОГЕНАЛ
(з *Pseudomonas aeruginosa* та *E. typhi abdominalis*)

ПІРЕКСАЛЬ
(з *Salmonella abortus equi*)

ЕНДОГЕННІ

ІТЕРЛЕЙКІН - 1 α

ІТЕРЛЕЙКІН - 1 β

($1 \cdot 10^{-8}$ г/кг)

Фактори некрозу

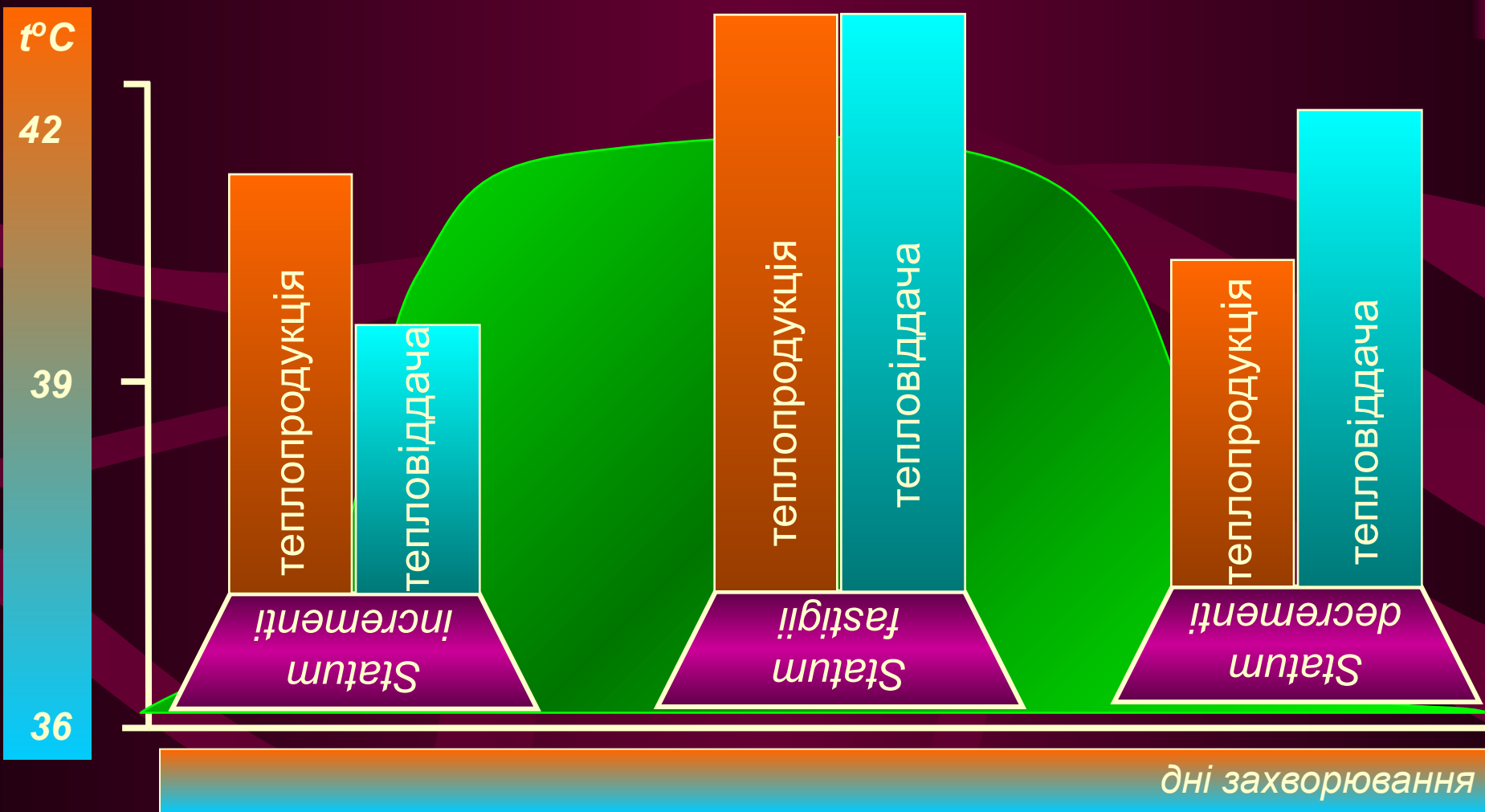
пухлин α и β

($1 \cdot 10^{-7}$ г/кг)

ІТЕРЛЕЙКІН - 6

($1 \cdot 10^{-6}$ г/кг)

ТЕРМОРЕГУЛЯЦІЯ ПРИ ГАРЯЧЦІ

ЗМІЩЕННЯ НАСТАНОВНОЇ ТОЧКИ ТЕРМОРЕГУЛЯЦІЇ ПРИ ГАРЯЧЦІ

ТЕМПЕРАТУРНІ КРИВІ ПРИ ГАРЯЧЦІ

t°C

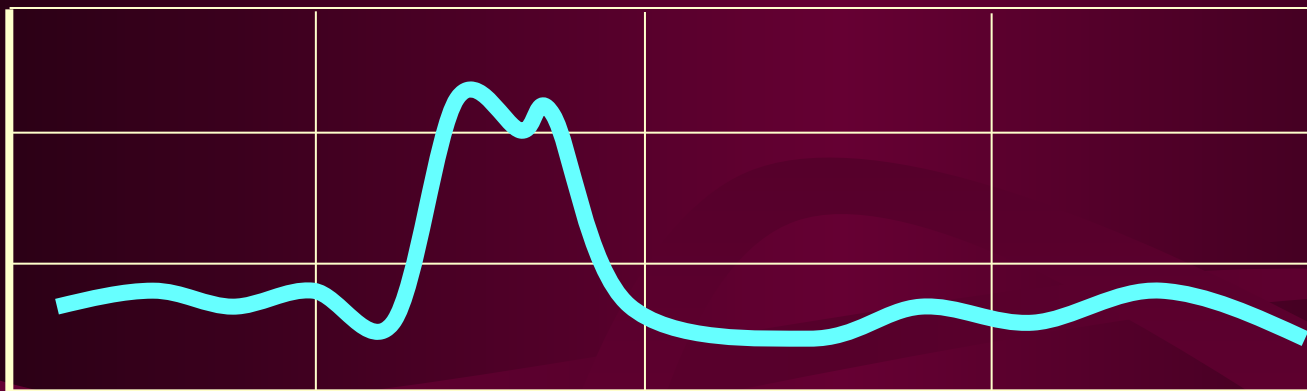
Febris ephemera (перехідна)

39

38

37

36

- молочна лихоманка
- псевдотуберкульоз

0 6 12 18 24 час

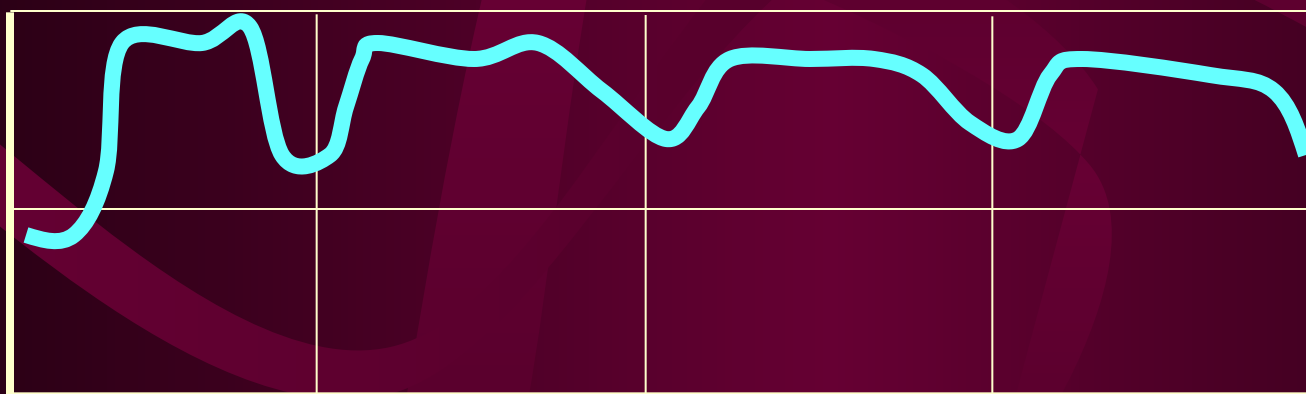
t°C

Febris continua (постійна)

38

37

36

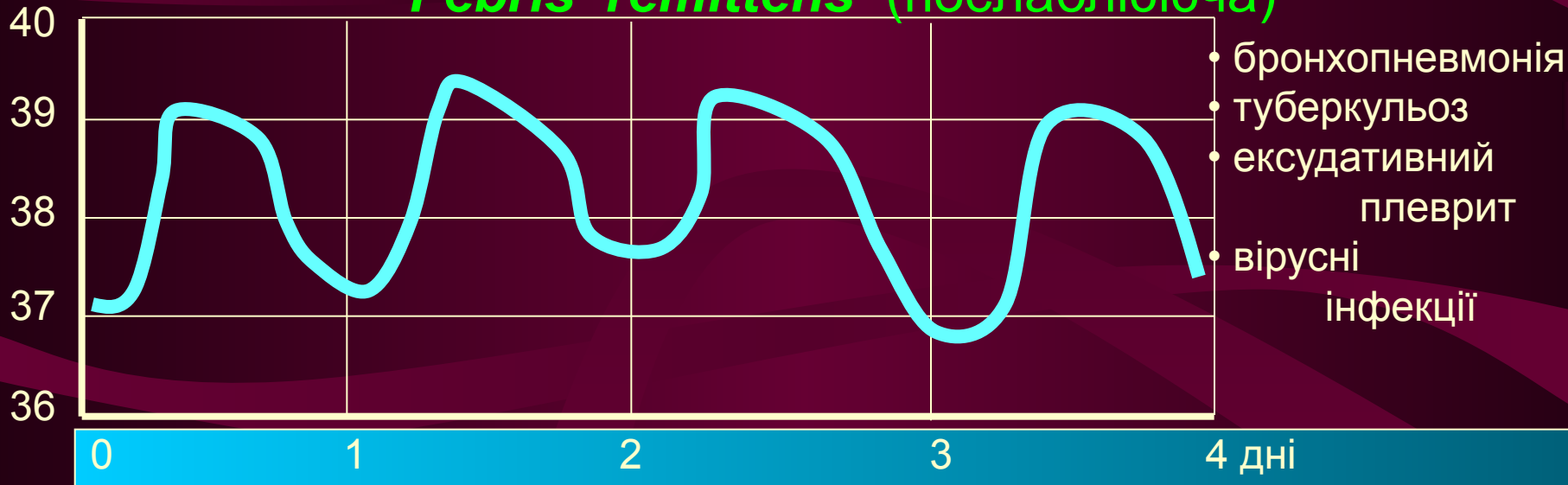
- пневмонія
- черевний тиф
- висипний тиф

0 1 2 3 4 дні

ТЕМПЕРАТУРНІ КРИВІ ПРИ ГАРЯЧЦІ

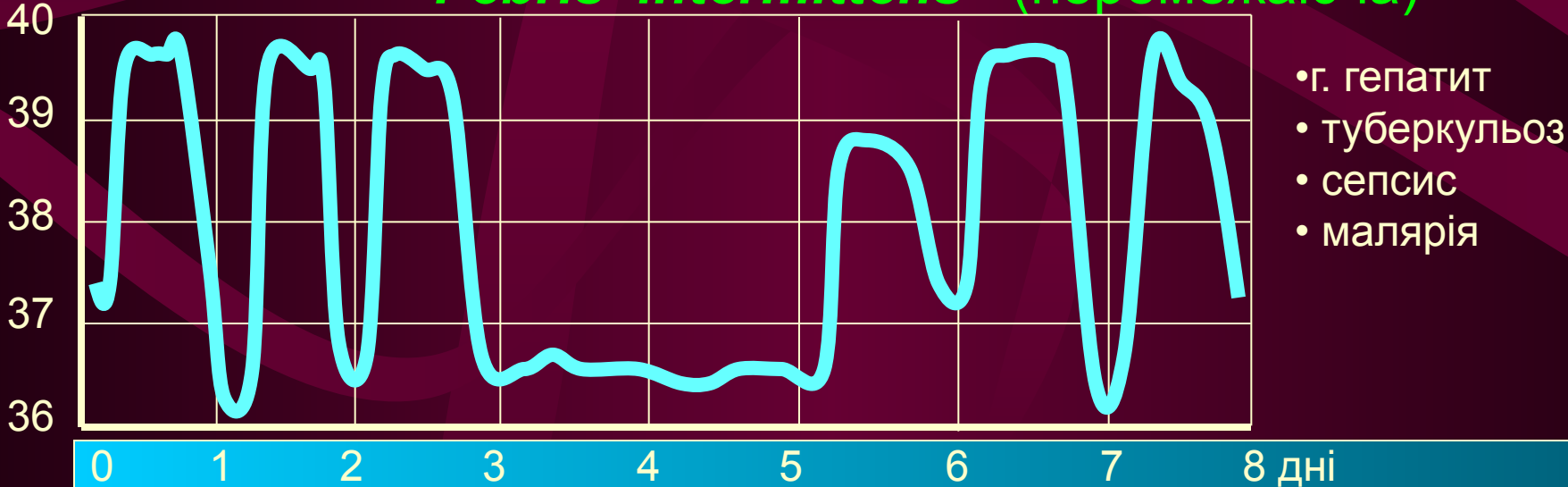
t°C

Febris remittens (послаблююча)

t°C

Febris intermittens (перемежаюча)

ТЕМПЕРАТУРНІ КРИВІ ПРИ ГАРЯЧЦІ

Febris hectica (виснажуюча)

t°C

42

41

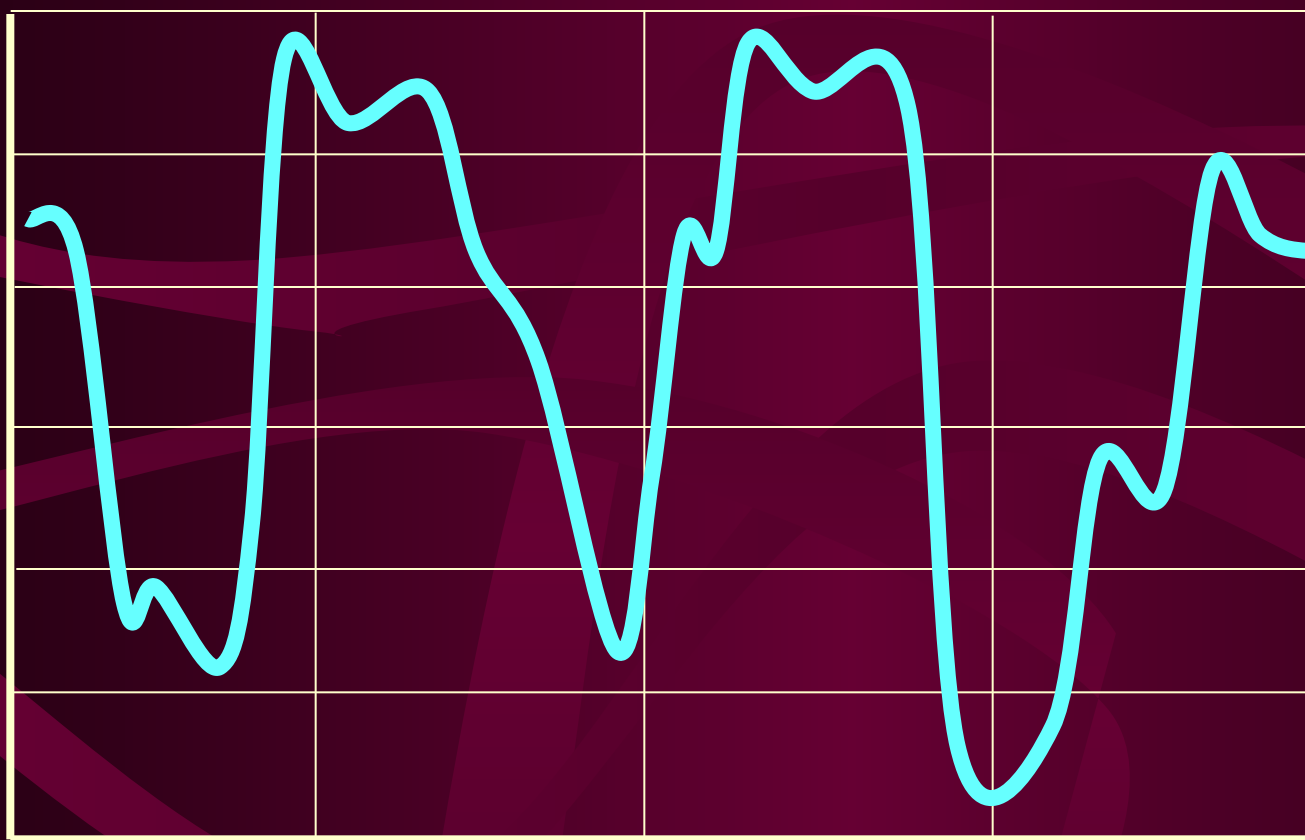
40

39

38

37

36

- сепсис
- деструктивні процеси в організмі (пухлини, туберкульоз)

0

1

2

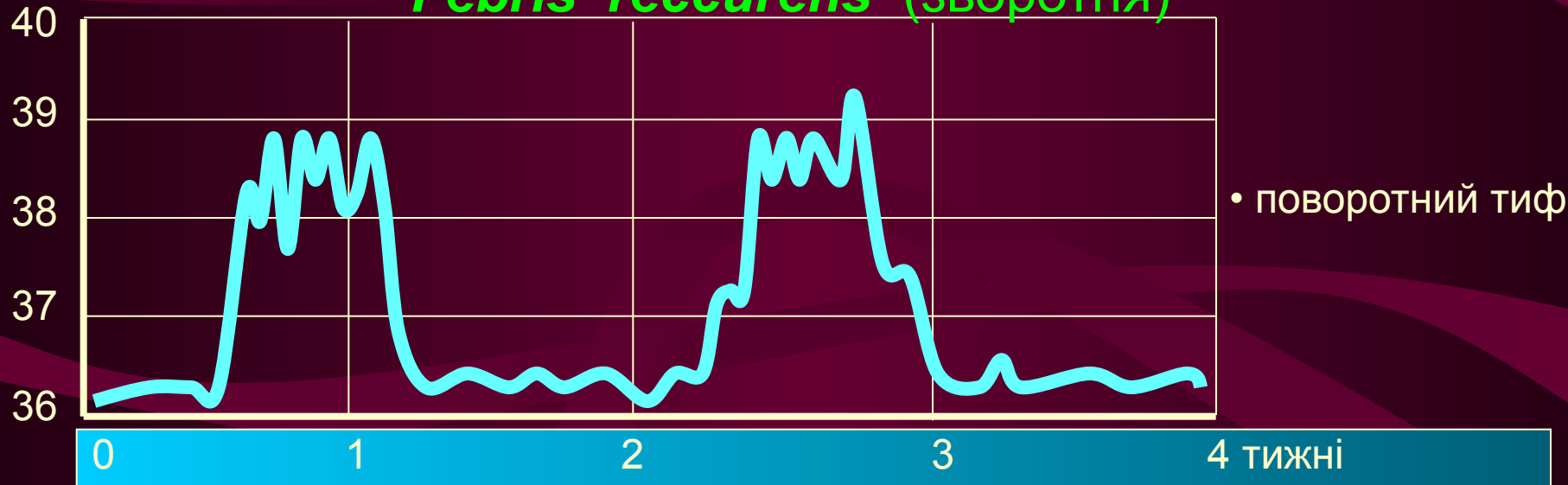
3

4 дні

ТЕМПЕРАТУРНІ КРИВІ ПРИ ГАРЯЧЦІ

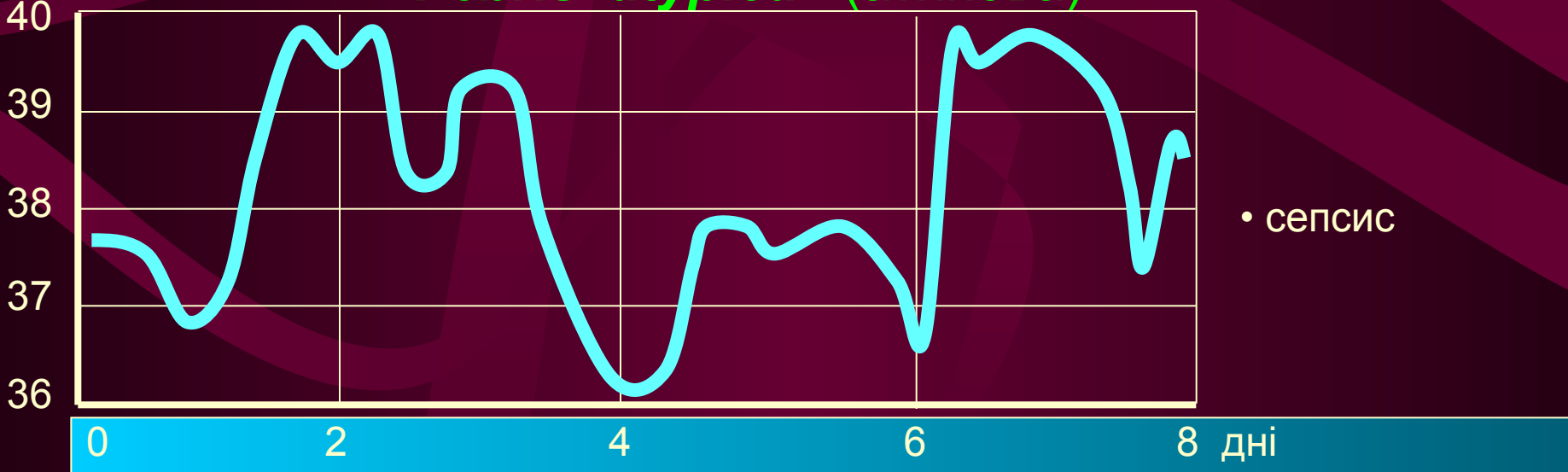
t°C

Febris recurrens (зворотня)

t°C

Febris atypica (атипова)

ГУМОРАЛЬНІ РЕГУЛЯТОРИ ГАРЯЧКИ

ГИПЕРПІРЕТИКИ

СТИМУЛЯТОРИ

РОЗ'ЄДНУВАЧІ

Інтерлейкіни 1, 6

Фактор некрозу
пухлин

Адреналін

Тироксин

2,4-динитрофенол

АНТИПІРЕТИКИ

Вазопрессин

АКТГ

Кортизол

α МСГ

Соматостатин

Ендорфіни

Енкефаліни

ВІДМІННОСТІ ГАРЯЧКИ ТА ГІПЕРТЕРМІЇ

ПОКАЗАНИКИ	ГАРЯЧКА	ГІПЕРТЕРМІЯ
Причини	Бактериальні пірогени, продукти альтерації тканин (фактори, що стимулюють вироблення ендопірогенів)	Вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, не стимулюючих вироблення ендопірогенів
Формування реакції у філогенезі	Развивається лише у гоміотермних тварин	Може розвиватися і у пойкилотермних тварин
Формування реакції в онтогенезі	Формується до кінця першого року життя	В будь-якому віці
Основна ланка патогенезу	Зміна положення настановної точки температурного гомеостазу	Порушення терморегуляції
Симптоми	Залежать від стадії	Постійні
Термо-регуляція	Не порушена	Порушена
Значення для організму	Пристосувальна реакція, що поєднує елементи захисту та пошкодження	Негативне
Корекція температури	Фармакологічні жарознижуючі засоби	Фізичні методи охолодження

ТЕРМОРЕГУЛЯЦІЯ ТА СТАДІЇ ГАРЯЧКИ

